

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen

Allmänna byrån, I1

Beslutande

Minister

Camilla Gunell

Föredragande

Byråchef

Gustav Blomberg

Justerat

Omedelbart

Nr 36**Nr 37**

Europeiska kommissionens förslag till ett nytt
trafiksäkerhetspaket, kommissionsförslag COM(2025) 180
final och COM(2025) 179 final

ÅLR 2025/2949**ÅLR 2025/2951****Beslut**

Landskapsregeringen beslutade att skicka landskapsregeringens promemoria enligt
bilaga 1, I125E35 som ett informationsärende till lagtinget.

Hänvisning

Ålands lagting

I-ärende

59 § lagtingsordningen för Åland

Kontaktperson

Gustav Blomberg

Ärende

Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/45/EU om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och direktiv 2014/47/EU om tekniska vägkontroller av trafiksäkerheten hos nyttofordon i trafik i unionen (COM(2025) 180 final) samt Europaparlamentets och rådets direktiv om registreringsbevis för fordon och om registrering av fordons registreringsuppgifter i nationella fordonsregister och om upphävande av rådets direktiv 1999/37/EG (COM(2025) 179 final)

Ålands landskapsregering översänder härmed bifogade skrivelse för samråd.

Minister

Camilla Gunell

Byråchef

Gustav Blomberg

FÖR KÄNNEDOM

Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel, anton.nilsson@gov.fi
Enheten för rättsliga och internationella frågor, euenheten@regeringen.ax
Lagberedningen, lagberedningen.mail@regeringen.ax
Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax

Promemoria om EU-kommissionens förslag

1. Uppgifter om EU-kommissionens förslag

Förslagets namn:	Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/45/EU om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och direktiv 2014/47/EU om tekniska vägkontroller av trafiksäkerheten hos nyttofordon i trafik i unionen (COM(2025) 180 final) samt Europaparlamentets och rådets direktiv om registreringsbevis för fordon och om registrering av fordons registreringsuppgifter i nationella fordonsregister och om upphävande av rådets direktiv 1999/37/EG (COM(2025) 179 final)
Förslagets COM-nummer:	COM(2025) 180 final och COM(2025) 179 final

2. Uppgifter om ansvarigt ministerium och ansvarig tjänsteman i riket

Ansvarigt ministerium i riket:	Kommunikationsministeriet
Ansvarig tjänsteman i riket:	Esa Aaltonen

3. Uppgifter om ärendets beredning i landskapet Åland

Diarienummer:	ÅLR 2025/2951 samt ÅLR 2025/2949
Ansvarig tjänsteman vid LR:	Gustav Blomberg
Ansvarig minister vid LR:	Camilla Gunell
Behandling vid Ålands lagting:	☐ Samråd ☒ I-ärende (kryssa i)
Datum då promemorian föredragits:	10.6.2025

4. Förslagets huvudsakliga syfte och innehåll

Kommissionen gav den 24 april 2025 ett förslag till ett så kallat trafiksäkerhetspaket. Den innehåller kommissionens förslag:

- Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/45/EU om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och direktiv 2014/47/EU om tekniska vägkontroller av trafiksäkerheten hos nyttofordon i trafik i unionen (COM(2025) 180 final), nedan besiktningsdirektivet och vägkontrolldirektivet, samt

- Europaparlamentets och rådets direktiv om registreringsbevis för fordon och om registrering av fordons registreringsuppgifter i nationella fordonsregister och om upphävande av rådets direktiv 1999/37/EG (COM(2025) 179 final), nedan registreringsbevisdirektivet.

Det nuvarande trafiksäkerhetspaketet gavs 2014.

Det primära syftet med förslagen är att uppdatera trafiksäkerhetspaketet som gavs för mer än tio år sedan så att det motsvarar den fordonstekniska utvecklingen och för att minska trafikens skadliga miljökonsekvenser.

Målet på den övre nivån är att förbättra trafiksäkerheten i EU genom att minska antalet trafikolyckor och deras allvarlighetsgrad. Dessutom vill kommissionen främja hållbar rörlighet genom att minska trafikens miljökonsekvenser och främja renare transportformer. Kommissionens mål är också att underlätta den fria rörligheten för personer och varor inom EU genom att göra den gränsöverskridande trafiken och handeln smidigare. Dessa mål stöder EU:s strategiska prioriteringar, såsom det s.k. nollvisionsmålet i den strategiska handlingsplanen för trafiksäkerhet och Safe System-tänkandet för trafiken, den europeiska gröna given (Green Deal) och strategin för hållbar och smart mobilitet samt handlingsplanen för nollutsläpp (Zero Pollution Action Plan).

Enligt kommissionen borde man inom EU ta i användning enhetliga och högklassiga besiktningar för att besiktning av nuvarande och framtida fordon ska vara uppdaterad i förhållande till den fordonsteknik som utvecklas. Både vid periodisk besiktning och vid vägkontroller borde det finnas förmåga att utnyttja den senaste teknologin i provningen och även förmåga att övervaka ny fordonsteknik. De nya kraven blir krav på besiktning av elfordon och nya metoder för utsläppstest. Även för besiktning av säkerhetssystem som assisterar föraren (ADAS) föreslås krav som säkerställer att anordningarna och systemen fungerar även när bilarna blir äldre. Vid vägkontroller borde man ta i användning fjärrövervakning av avgasutsläpp som ett nytt förfarande. Dessutom görs det smidigare för besiktningsstationer att få tillgång till tekniska uppgifter om fordonen.

Målet är också att minska bedrägerier och manipulationer i anslutning till fordon genom att förbättra upptäckten av manipulationer av utsläpp och defekta fordon både i trafiken och vid besiktningen. Vägmatarställningar samlas oftare in i den nationella databasen även vid underhåll, och uppgifterna är bättre tillgängliga även för gränsöverskridande informationsutbyte, vilket förbättrar medborgarnas rättsskydd. Den digitala informationshanteringen av fordonsinformation och informationsutbytet mellan medlemsländerna ska förbättras. Det föreslås att besiktning tillfälligt kan genomföras i ett annat medlemsland och att det skulle vara lättare att omregistrera fordonen från ett medlemsland till ett annat. I fortsättningen förutsätter kommissionen elektroniska besiktningsintyg och registreringsbevis, men föreslår också ändringar i pappersintygen. De digitala intygen fastställs som de huvudsakliga och erkända i hela unionen, vilket å ena sidan skulle främja den digitala förvaltningen och å andra sidan den fria rörligheten för människor och varor.

Nedan redogörs lite närmare för de viktigaste förslagen

Ändring av besiktningsdirektivet

Det föreslås att medlemsstater ska tillåta periodisk besiktning av fordon som är registrerade i en annan medlemsstat och på motsvarande sätt utföra besiktning av fordon som är registrerade i en annan medlemsstat samt sprida information om resultaten av besiktningar mellan medlemsstaterna. För besiktning som utförs i en annan medlemsstat får man ett tillfälligt besiktningsintyg som gäller i sex månader, men följande besiktning ska utföras i registreringslandet. Förfarandet hindrar dock inte att besiktningar erkänns mellan medlemsländerna på basis av bilaterala avtal, om länderna vill göra det.

För motorcyklar vars motorvolym överstiger 125 cm³ eller för elmotorcyklar vars effekt överstiger 11 kW, föreslår kommissionen att en obligatorisk periodisk besiktning införs. Förslaget skulle ta bort möjligheten i den nuvarande besiktningsdirektivet att avvika nationellt från besiktningskyldigheten för motorcyklar. Kommissionen föreslår inga enhetliga besiktningstider eller krav på de punkter som ska kontrolleras vid besiktning av motorcyklar, utan dessa skulle förbli på medlemsstatsnivå att reglera. Även vissa lätta trehjulsfordon och fyra-hjulsfordon samt traktorer som huvudsakligen används i vägtrafik får kontrollbesiktningskrav. Enligt direktivets förslag ska följande fordonskategorier få besiktningskrav: L3e, L4e, L5e and L7e med en motorkapacitet på mer än 125 cm³, eller vars effekt överstiger 11 kW.

I kommissionens förslag anges att mätarställningar för fordon ska samlas in i ett nationellt register mer omfattande än bara i samband med besiktning. Exempelvis bör tillverkarna rapportera mätarställningarna för uppkopplade fordon till registret var tredje månad. Dessutom bör service- och reparationsaktörer rapportera mätarställningarna till registret om fordonet är på betald service eller reparation. Registret skulle antingen vara ett separat nationellt register för mätarställningar eller en del av det nationella fordonsregistret, men det ska ändå underhållas av en nationell myndighet. Myndigheten bör dela mätarställningsinformationen så att fordonsägare och -innehavare, myndigheter och besiktningsingenjörer har tillgång till den.

Kommissionen föreslår att besiktningsintyg i första hand skulle ges endast i digital form. Den nuvarande kontrolldirektivet tillåter redan digitala kontrollintyg. Förslaget skulle göra digitala kontrollintyg primära, och de skulle alltid ges efter inspektionen. På begäran skulle även ett pappersintyg ges.

Kommissionen föreslår uppdateringar av bedömnings-, test- och procedurkrav för den periodiska besiktningen samt uppdateringar när det gäller krav för besiktningspersonalens kompetens. Dessa inkluderar bland annat inspektionskrav särskilt för gas-, väte-, el- och hybridfordon och relaterade elsäkerhetskrav samt nya utsläppstestkrav för partiklar och kväveoxider för förbränningsmotordrivna fordon. För att kontrollera funktionaliteten hos elektriska säkerhetssystem föreslås inspektioner som utförs via elektrisk anslutning, relaterat både till systemen och programvaran.

Ändring av vägkontrolldirektivet

Enligt förslaget ska medlemsstaterna införa fjärrövervakning av buller och utsläpp vid vägkontroller, som skulle inkludera alla fordon. Medlemsstaterna skulle på nationell nivå vara skyldiga att kontrollera 30 % av de registrerade fordonen årligen och utbyta resultaten av inspektionerna mellan medlemsstaterna. Dessutom kräver förslaget att medlemsstaterna kontrollerar fordon mer noggrant eller kallar fordon till en mer noggrann inspektion baserat på resultaten från fjärrövervakningen.

Paketbilar föreslås omfattas av vägkontroller utöver tunga fordon. Medlemsstaten ska i fortsättningen kontrollera 5 procent av de tunga fordon som registrerats inom dess område och 2 procent av paketbilarna vid vägkontroller.

Det föreslås att medlemsstaterna ska godkänna elektroniska intyg, såsom elektroniska besiktningsintyg eller registreringsintyg, vid vägkontroller som bevis på att kraven uppfylls. Dessutom ska rapporten från en vägkontroll där ett fordon inspekterats i första hand ges som ett digitalt intyg som ges till föraren.

Registreringsbevisdirektivet

Det föreslås att direktivets tillämpningsområde utvidgas och preciseras till att utöver registreringsbevisens form och innehåll även gälla obligatoriska och frivilliga data som lagras i nationella fordonsregister samt informationsutbytet mellan medlemsstaterna. Det nuvarande tillämpningsområdet omfattar inte internationellt informationsutbyte, vilket enligt kommissionen är centralt för att underlätta omregistrering av fordon, och med vilket kommissionen strävar efter att förbättra den fria rörligheten för människor och varor inom unionen.

I framtiden ska registreringsbeviset för fordon utfärdas digitalt på ett standardiserat sätt och kunna föras in i digitala plånböcker. Det fysiska beviset ska endast ges på begäran. Medlemsländerna bör erkänna digitala intyg sinsemellan och när ett fordon registreras från en medlemsstat till en annan. Detta skulle underlätta omregistrering av fordon till en annan medlemsstat. Ändringen skulle ha en övergångsperiod på fyra år från direktivets ikraftträdande.

Det föreslås att det i direktivet förs in nya obligatoriska uppgifter som medlemsstaterna ska lägga till i det nationella fordonsregistret. Uppgifterna ska hämtas från fordonets intyg om överensstämmelse. Pappersintyg, smartkort och mobilintyg ska ha enhetliga tekniska specifikationer. På pappersintyget skulle en QR-kod läggas till för att intyget vid behov skulle kunna verifieras. Ändringen skulle ha en övergångstid på fyra år.

5. Förslaget förhållande till landskapet

Åland har enligt 18 § 21 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om bl.a. vägar och vägtrafik. Denna behörighet inkluderar vägsäkerhet, trafiksäkerhet, registrering av fordon och dess innehavare, besiktningsverksamhet etc.

Det förra vägsäkerhetspaketet som lanserades av EU år 2014 genomfördes på Åland år 2017 och 2018¹. För att implementera direktiven genomfördes ändringar av landskapslagen om besiktning och registrering av fordon samt en ny landskapslag om fordonsmyndigheten.

Det nya vägsäkerhetsdirektivet kommer att kräva omfattande ändringar av nuvarande landskapslagstiftning om besiktning och registrering av fordon. Ändringar kommer också antagligen behövas i trafikbrottslagen för Åland och i landskapslagen om fordonsmyndigheten.

6. Förslagets handläggning i riket och EU:s institutioner

Statsrådet har skickat Statsrådets U-skrivelse U 16/2025 rd² till riksdagen där skrivelsen fortfarande är under behandling.

Behandlingen av förslagen har inletts i rådets³ arbetsgrupp för landtransporter den 30 april 2025 genom föredragning av förslagen. Behandlingen av förslagen fortsätter under våren 2025 med en artikelspecifik behandling. I transportrådet den 5 juni 2025 är avsikten att föra en politisk diskussion om trafiksäkerhetspaketet. Europaparlamentet har inte ännu inlett behandlingen av förslagen. De utskott eller rapportörer som behandlar förslagen är inte ännu kända.

För närvarande finns det ingen närmare information om de övriga medlemsstaternas ståndpunkter, förutom delvis Sveriges ståndpunkter som är kända för landskapsregeringen genom infrastrukturavdelningens samarbete med Landsbygds- och infrastrukturdepartementet vid Regeringskansliet⁴.

¹ Se lagförslag nr 36/2016-2017 <https://www.lagtinget.ax/dokument/lagforslag-362016-2017-10874> samt lagförslag 2/2017-2018 <https://www.lagtinget.ax/dokument/lagforslag-22017-2018-11076>

² Se Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv (trafiksäkerhetspaketet), https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kirjelma/Sidor/U_16+2025.aspx

³ Europeiska unionens råd

⁴ Sveriges regerings positioner framkommer på ett övergripande plan i det Fakta-pm om EU-förslag 2024/25:FPM39 : COM(2025) 180 som skickats till Sveriges riksdag, se https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/andring-av-direktiv-om-kontrollbesiktning-och_hc06fpm39/

7. Subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslagen är artikel 91.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I artikel 91.1 c föreskrivs att EU har behörighet att vidta åtgärder för att förbättra transportsäkerheten, inklusive trafiksäkerheten. Förslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning och rådet fattar beslut om antagandet med kvalificerad majoritet. Landskapsregeringen bedömer att förslagets rättsliga grund är lämplig.

8. Landskapsregeringens ställningstagande till förslaget

Landskapsregeringen är mycket positiva till kommissionens förslag att kontrollbesiktning kan genomföras i en annan EU-medlemsstat än den där fordonet är registrerat i. Särskilt positivt är också friheten för medlemsländer att ingå överenskommelse med andra medlemsländer om att godkänna varandras kontrollbesiktningar. Landskapsregeringen bedömer att förslaget, om det genomförs, kommer att ha genomgående positiva effekter för både företag och privatpersoner i gränsregioner såsom Åland. Landskapsregeringen anser att Finland bör verka för att Sverige, Åland och Finland ingår avtal om att godkänna varandras kontrollbesiktningar.

Generellt anser landskapsregeringen att det i den fortsatta behandlingen av trafiksäkerhetspaketet bör säkerställas att det inte genomförs oproportionerliga kostnadsdrivande nya krav för myndigheterna eller medborgarna vid det nationella genomförandet av direktiven. Det gäller framför allt mindre myndigheter och besiktningsstationer. Landskapsregeringen anser att det är mycket viktigt att de tilläggsuppgifter som ges till myndigheter och besiktningsstationer kan utnyttja existerande strukturer och digitala verktyg och databaser och att de inte orsakar onödig administrativ börda. Landskapsregeringen anser att förslagets kostnader ska stå i proportion till samhällsnyttan. Utökade kontroller vid besiktningsverksamhet och vägkontroller innebär ökade kostnader för fordonsägare, företag och myndigheter, och det är centralt att de kontroller som utförs har en verifierad säkerhets- eller miljönytta och främjar en sund konkurrens. Myndigheters, företags och privatpersoner administrativa kostnader och kostnader för nya mätningar måste hållas begränsade.

9. Distribution av landskapsregeringens ställningstagande

Huvudsaklig adressat: Ålands lagting
För kännedom: Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel, anton.nilsson@gov.fi
Enheten för rättsliga och internationella frågor, euenheten@regeringen.ax
Lagberedningen, lagberedningen.mail@regeringen.ax
Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax